

צמחי בושם Aromatic Plants

שבט התשע"ז • 2/2017 • 1016

"מי זאת עלה מון המקבר בתימרות עשלן מקרתת
מור ולבונה מכל אבקת רוכל", שיר השירים ג. ו.

בסדרת הבולים "צמחי בושם" מוצגים מיני המור והלבונה
- צמחי בושם שיש להם חשיבות גדולה בהיסטוריה של
ארץ ישראל.

לבונה (FRANKINCENSE)

סוג (Boswellia) ממשפחת הבושםיים (Burseraceae) המכיל כמה מיני עצים או שיחים, המשמשים מקור לשרכן עבר קטורת בשם זה (frankincense). השרכן מופק על-ידי צביעה של קליפת הגזע הצairo, תוך טפטוף לכלי איסוף.

מור (MYRRH)

סוג (Commiphora), גם הוא ממשפחת הבושםיים (Burseraceae) המכיל מיני שיחים, אשר על-ידי חתך בקליפת הענפים העצירים שלהם נאסף שרכן ריחני להכנת קטורת בשם זה. בעיקר נפוץ השימוש בכךן *Commiphora myrrha*.

אפרסמן (BALSAM)

צמח האפרסמן נזכר במקורות קדומים, מזוהה עם חצרו המקראי ושימש מקור לבושם איכוט. לאחר התלבטות ריחני הצמח עשויים בטסמה-רhubba בין התוקרים לאייזחו כאחד ממינים המור ממשפחת הבושםיים, מור הגדען (Commiphora gileadensis) שעדין גדול בדרום חצי האי ערב. הצמח הובא ואוכלם בשנים האחרונות בישראל, ומוגדל באזורי עין גדי וצפון ים המלח.

פרופ' נתיב דודאי

היחידה לצמחי תבלין ובושם מנהל המחקר החקלאי (מרכו וולקני) - מרכז מחקר גנווה יער

"צמחי בושם" בימינו מזוהים לרוב עם מינים ריחניים, שמהם מפיקים בתהיליך זיקוק חומרים נדיפים ריחניים - "שמנים אטריים". בעבר הרחוק לא היה ידוע התהיליך זהה, لكن הפיקו את הבושם בשיטות מצוי, וכן על-ידי ניקוז שרכן מצמחיים מסוימים. כר הפכו המור והלבונה, שגדלו בעיקר באזורי ים סוף באפריקה וחצי האי ערבית, למקור לבושים חשוב וקר מפץ.

לאורך ההיסטוריה הם שמשו לתמരוקים, מרפא, ובעיקר לצורכי פולחן דתי במקדשים במצרים העתיקה, ביהדות, ובוצרות ובמצרים הרטזון.

הם נזכרים רבות במקרא ונמנים עם "ספמנין הקטורת" שהקטירו בבית המקדש. בעקבות הביקוש הרוב שהיה להם בעולם התפתחו דרכי מסחר של שירותים גמלים, שהובילו את מרכולתם מאזור הגידול העיקרי למצרים, ארץ ישראל וairoפה. כך ארץ ישראל הפכה צומת חשוב בדרך הבושים, שליטה בה הנבטים.

בנוסף לכך, בארץ ישראל נודע גידול של צמח הבושם המפורסם "אפרסמן", בעיקר באזורי ים המלח והגדען. האפרסמן היה בושם ייחודי לארץ ישראל וגם שימושו לתמരוקים, מרפא וקטורת, והוא ענף כללי חשוב. אופן יצורו נשמר בסוד, כפי שמעידה כתובות בפסיפס של רצפת בית הכנסת העתיק שנחשף בעין גדי.

Aromatic Plants

"Who is she that comes up from the desert like columns of smoke, in clouds of myrrh and frankincense, of all the powders of the merchant?" (Song of Songs 3:6).

The Aromatic Plants stamp series features different types of myrrh and frankincense, aromatic plants which were very significant in the history of Eretz Israel.

Today, Aromatic Plants are mostly thought of as fragrant plants used for the production of volatile fragrant materials – "essential oils", by the distillation process. However, in the distant past this process was unknown and perfumes were produced using methods of extraction or resin drainage from certain plants.

Thus, myrrh and frankincense, which grew mainly in the Red Sea area of Africa and the Arabian Peninsula, became an important and precious source for perfumes.

Throughout history, these plants have been used for cosmetics, medicine and mainly for religious rituals in ancient Egyptian, Jewish, Christian and Far Eastern temples.

They are mentioned frequently in the Bible and are among the ingredients used in the incense offering made in the Temple.

The great demand for these plants led to the establishment of trade routes, where caravans of camels carried their wares from the key growing areas to Egypt, Eretz Israel and Europe. Over time, Eretz Israel became an important crossroads on the Incense Route, which was controlled by the Nabateans.

In addition, Eretz Israel was known for growing another well known aromatic plant – balsam, which grew mainly in the Dead Sea and Gilead area. Balsam was unique to Eretz Israel and was also used for cosmetics, medicine and incense, and was an important economic resource. Thus, the method for its production was kept confidential, as referenced in the mosaic floor in the ancient synagogue unearthed in Ein Gedi.

Frankincense

A genus (*Boswellia*) of the Burseraceae family that includes a number of tree and bush species from which the resin used for the incense called frankincense is derived. The resin is collected in containers after puncturing the bark of the young tree trunk.

Myrrh

A genus (*Commiphora*) that also belongs to the Burseraceae family which includes species of bushes from which the resin used for the incense called myrrh is derived by slicing the bark of young branches. The species most commonly used is *Commiphora myrrha*.

Balsam

The balsam plant is mentioned in ancient writings and is consistent with the biblical *Tzori* plant which served as the source for producing high quality perfume. After some deliberation regarding the identification of the plant, there is now widespread agreement among researchers identifying it as one of the myrrh species of the Burseraceae family, *Commiphora gileadensis*, which still grows in the southern Arabian Peninsula. This plant was introduced to Israel and acclimatized in recent years and is now cultivated in the Ein Gedi and northern Dead Sea area.

Prof. Nativ Dudai, Ph.D

The Unit of Medicinal and Aromatic Plants
Agricultural Research Organization,
Neve Ya'ar Research Center

Issue:	February 2017	הנפקה:	פברואר 2017
Stamp Size (mm):	40 W x 30 H mm	מידת הבול (מ"מ):	40 W x 30 H mm
Plate:	1042, 1043, 1044	לוח:	1042, 1043, 1044
Stamps per Sheet:	10	בליטים בגיליון:	10
Tabs per Sheet:	5	שבליטים בגיליון:	5
Method of printing:	Offset	שיטת הדפסה:	אופסן
Security mark:	Microtext	סימן אבטחה:	מיקרו-טקטס
Printer:	Cartor Security Printing, France	תպוקה:	Cartor Security Printing, France

שירות הבולאי - טל: 076-8873933
שדרות ירושלים 12, תל-אביב-יפו 6108101
The Israel Philatelic Service - Tel: 972-76-8873933
Sderot Yerushalayim, Tel-Aviv-Yafo 6108101 12
www.israelpost.co.il • e-mail: philserv@postil.com